

FENT CARRERANY

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

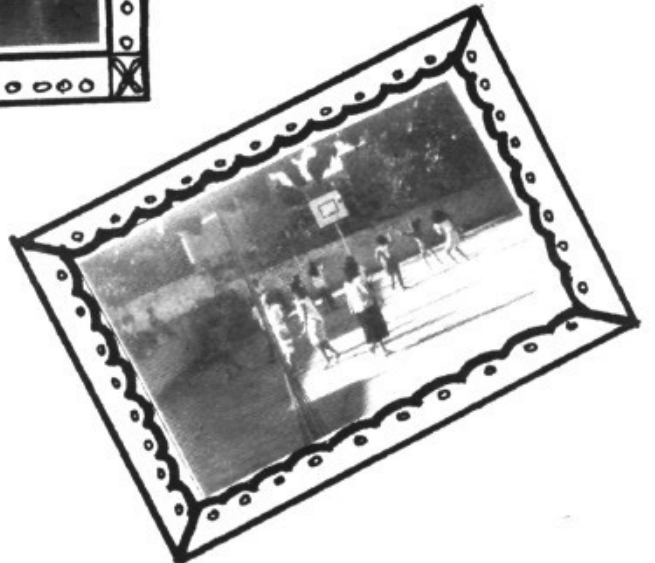
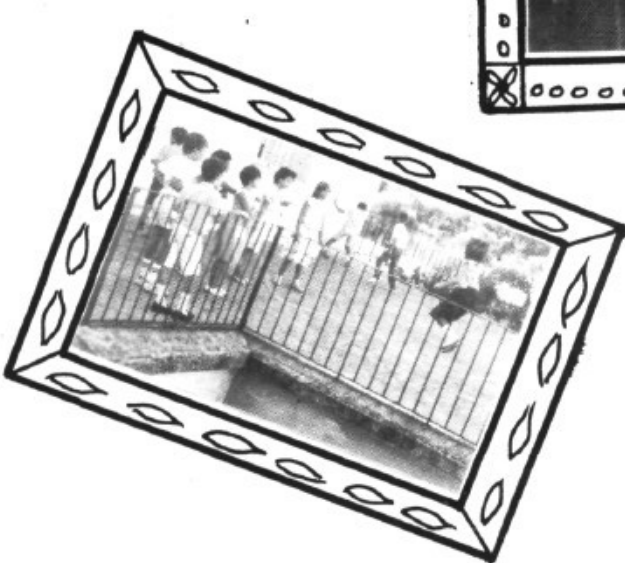
"FENT CARRERANY".

MARIA DE LA SALUT.

1986

OCTUBRE

Nº 3

SUMARI

Editorial i Sumari,	2
Va de comparacions,	3
El valor de la lectura en l'edu- cació,	4
Horari de la biblioteca munici- pal,	5
Pàgina Bíblica,	5
Cercant la nostra identitat, . . .	6
Llei de Normalització Lingüísti- ca,	6
Com ens anomenam,	8
Correu Obert,	9
Demografia,	9
La degradació de l'entorn natu- ral,	10
La salut ho és tot; el malalt bronquític,	11
Història de la música contempo- rània,	12
Bullit de notícies,	12
L'Atracció de l'estiu; El futbi- to,	14
Centrals Nuclears,	16
Cursos de Macramé i Català, . .	16

EQUIP DE REDACCIÓ

Magí Ferriol Bauzá
Pere Fons Pascual
Margalida Mas Vicens
Jaume Mestre Llompart
Joana Maria Queralt
Maria Jerònia Quetglas

COL·LABORADORS

Josep Lluís Corresa
Antoni Mas Negre
Isabel Mestre Carbonell
Bartomeu Monjo Sureda
Pep Moragues
Miquel Oliver Mas
Antònia Pozo Mas
Enric Pozo Mas
Nofre Sureda Ribas
Pere Sureda Ribas

Portada: Magí Ferriol

EDITORIAL

Quan acaben les festes de la Mare de Déu, el nostre poble retorna a la seva tranquil·la normalitat, encara dins la xafagor de l'estiu, dins un setembre ben calent i bascós.

Però el que més destaca entre l'acabament de la recollida de l'ametla, de les figues pels porcs i unes quantes pel consum humà, és el recomençament de l'activitat escolar.

Aquesta afecta a quasi la totalitat de la població, sigui perquè en són subjectes actius, (els infants de 2 i 3 anys, servei que comença a partir d'Octubre, i 4 anys a Ca les monges, dels 5 als 14 anys al Col·legi Públic, i a partir d'aquesta edat, al B.U.P., a Formació Professional, Estudis Universitaris o altres estudis, els mestres), o perquè ho siguin passius (quantes famílies no tenen cap estudiant a casa?).

L'activitat escolar canvia de fesomia el poble donant-li pinzellades d'alegria, crits, rialles, il·lusions, preocupacions... és absolutament necessari que tot el poble se n'adoni de la importància que té l'escola dins el poble, dins l'etapa de l'al·lot en edat escolar, i cadascú, des de la seva posició, recolzi l'activitat d'aquesta.

Edita:
Associació Cultural FENT CARRERANY
Carrer Major, 9
07519 Maria de la Salut

Imprimeix:
Apostol y Civilizador
Petra

Nº Depòsit Legal: PM-457/1986

+++++
+ La redacció de Fent Carrerany +
+ no es fa responsable de les +
+ opinions dels qui hi escriuen +
+++++

Les portades dels números 0 i 1
eren fetes per Eulàlia Arlès,
La del número 2, per Bartomeu Monjo

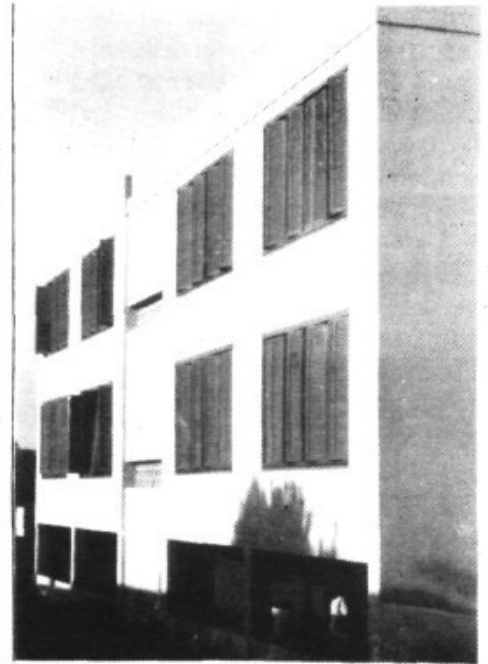
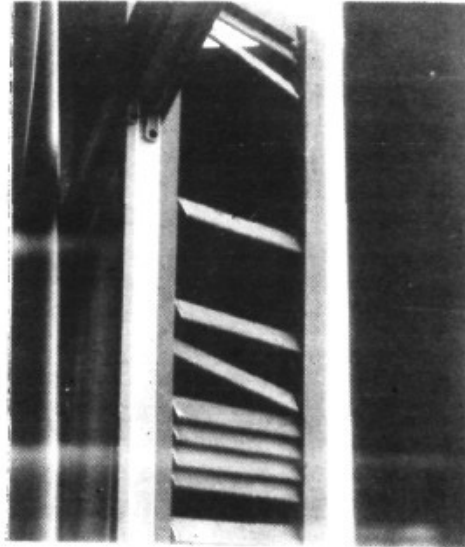
NA de COMPARACIONS

Som un mestre nou que s'incorpora al Claustre del Col·legi Públic A. Monjo; això de nou va perquè és el primer any que jo hi don classe.

En aquest petit espai de temps me n'he adonat del lamentable aspecte, interior i exterior, que presenten els edificis de l'escola, persianes penjant o que no tanquen, el referit que cau, goteres i crulls als sòtils, canals rompu-des... I com que va de comparacions he de dir que en aquests dos darrers anys que per sort o per desgràcia (més per sort que per desgràcia ja que això m'ha permet comparar) m'ha tocat viatjar per Mallorca i altres illes i he tocat moltes escoles i he de dir que no n'he vista cap en aquest estat tan lamentable.

A qui compet el manteniment i conservació dels edificis escolars? Crec que a l'Ajuntament i a tot el poble. I crec que és vergonyós que s'hagi arribat a aquest estat de deteriorament.

He corregut pels col·legis E. López (Ciutat), Infant Felipe (Es Molinar), S'Arenal (Ciutat), Es Puig (Sóller) i durant el darrer any a Formentera, on hi ha quatre escoles i un institut, i no n'he vist cap en tan lamentable aspecte, ni d'un bon

tros; aquests col·legis tenen un emprat de l'Ajuntament que d'una manera permanent és a l'escola i es fa càrrec de qualsevol emergència, de cuidar el jardí, pintar les parets, feines de fusteria i de picapedrer,...

Jo m'he demanat i em deman: perquè això no és possible al nostre poble? Perquè a l'Ajuntament sempre que ens veuen (als mestres) sembla que veuen el dimoni? Perquè l'Ajuntament mantén en plantilla a un home jubilat, en lloc d'un home en edat de fer feina i pagat degudament, que pugui fer les hores que li pertoquin i que es dediqui, no ja permanentment a l'escola, sinó tan sols unes hores a la setmana?

Em direu que els mestres sempre demanen, però així i tot demanam molt poc, i quan ho feim, no és per nosaltres, sinó pels nins, que és el més important pels mestres.

Crec que és necessari que el poble se n'adoni d'aquesta situació, perquè diuen que el progrés d'un poble comença per l'escola i si és així, que jo ho crec, mal anam.

Per acabar, vull dir que els regidors d'un poble canvien o els poden fer canviar mentre que els edificis escolars hi són sempre. És una reflexió que ens hauríem de fer davant les noves i ja properes Eleccions Municipals.

Nofre Sureda Ribas

El valor de la LECTURA en

Quan acabam de començar un nou curs escolar pot esser convenient fer algunes reflexions sobre el lloc que la lectura ocupa en el procés educatiu.

Els pares dels nins de cinc i sis anys es solen preocupar molt de si el seu fill coneix o no coneix les primeres lletres per si serà capaç de llegir i d'entendre el munt de llibres que li donen quan comença el primer curs de l'EGB. Però val la pena pensar que el procés d'aprenentatge de la lectura comença molt abans d'anar a la classe de pàrvuls; no s'aprèn només a llegir a l'escola, amb una cartilla, sinó que tot aprenentatge comença a casa, en el joc i en la imitació dels adults.

El llibre ha de formar part de l'entorn del nin sempre, li ha d'esser un objecte familiar, com les juguetes, l'estoig de llapis i el respall de dents.

El nin ha d'aprendre a manejar els llibres amb respecte, els hauria de considerar com a capses màgiques que li poden oferir sorpreses i el poden fer disfrutar. El nin de tres, quatre o cinc anys no té obligació de conèixer totes les lletres, però si agafa un llibre a les mans amb il·lusió i li ensenya tot el que li pot oferir, posarà uns bons fonaments per esser un bon lector. I hauriem d'entendre que

un bon lector és aquell que no només llegeix per aprendre lliçons, sinó aquell que llegeix perquè hi passa gust, i a través de la lectura és capaç de tenir noves vivències, d'aixamplar el seu punt de vista i enriquir la seva personalitat.

Quant al terreny pràctic voldria comentar alguns llibres o col·leccions de llibres recomenables pels lectors més petits:

1.- Llibres per a nins que encara no saben llegir

és recomanable que els primers llibres dels infants siguin llibres d'imatges, que estimulin la capacitat d'observació i fan que el nin reconegui els objectes representats, els anomeni interiorment i també en veu

alta. L'editorial La Galera té excel·lents col·leccions d'aquest tipus, com la sèrie "Parlem" o la sèrie "Primeres imatges, primeres paraules".

2.- Llibres per a nins de sis anys

En aquest nivell, quan el nin aprèn a llegir, convé donar-li llibres atractius, amb moltes imatges i un text breu, que sigui capaç d'entendre i que li deixin la impressió, després de la lectura, d'haver fet un pas important. És poden trobar a les llibreries molt bons llibres per a aquesta edat; mencionarem només dues col·leccions, les d'En Teo i les de Nico i Anna, que ofereixen molt d'atractiu pels infants.

L'EDUCACIÓ

3.- Llibres per a nins de set anys

En general, en aquesta edat, els nins ja són capaços de fer una lectura suggerida. Es recomana com a llibre base el llibre de contes. Als nins als agrada llegir els contes que els hi hem explicat prèviament (Caperucita, Blancaneus, La Cenicienta, Los tres cerditos). Si els donam llibres amb dibuixos ben fets i textos que contenguin el vocabulari que habitualment empra el nin.

En un proper número de la revista seguirem comentant llibres per edats més avançades. Cal fer, però, una darrera consideració de tipus general: el nin hauria de fer les seves primeres lectures en la llengua que parla a casa; això facilitaria molt les coses. Seria molt convenient que pares i mestres ens plantejassin seriósament la necessitat de que els nostres nins rebin una ensenyança en català.

Margalida Mas Vicens

HORARI DE LA BIBLIOTECA MUNICIPAL

De dilluns a divendres,

de 6 a 8 hores.

Dissabtes

de 11 a 1 hores.

PÀGINA BÍBLICA

FELIÇOS QUAN US ODIIN O US INSULTIN PER CAUSA DE JESUCRIST... Lluc 6,22.

A vegades veim que els escrits bíblics no s'assemblen gaire amb el pensament de la majoria de gent que va a l'església, que va a missa, que bateja els infants, que se casen, etc.

El moviment de Jesús és revolucionari, és dinàmic, és actiu..., no és de cap manera un costumisme sense fins i efectes. La gent entra a missa a resar, a visitar la imatge i surt per seguir igual, pensar igual, com pot esser: ambicionar l'in necessari, escampar murta falsa, enyorar esclavituds passades, etc.

Jesús va implantar un nou estil de vida basat tot ell damunt la llibertat, la dignitat humana, la solidaritat... és una doctrina tan senzilla com: si tens una casa per viure no en cerquis una altre; si tens un jornal just no en

vulguis dos; si tens una pensió que et cobreix les despeses per seguir vivint et pots conformar; Si tens una fàbrica, posa la teva capacitat a favor dels obrers, repartiu-vos el guany i no et facis ric tu tot sol; si tens lloc a casa teva i a un altre n'hi falta dóna-li entrada; si tens terra que no la pots cultivar dóna-la a qui es dedica al camp; si n'hi ha un que no pot acabar la casa per a viure i tu en tens d'aturats, deixa-los-hi sense interès o dóna-los-hi.

Si algú té coratge de proclamar aquesta doctrina serà odiat perquè l'avarícia és molt poderosa i revestida de pell humana, és el mateix dimoni que camina i cerca a qui empassar-se com diu Sant Pere.

Resulta que el profeta Jesús diu que la felicitat i el benestar vendran de la lluita per fer possible aquest estil de vida.

Pere Fons

Cercant la nostra IDENTITAT.

"Fent Carrerany" és veu, és diàleg, és opinió, és recerca de solucions, oberta a tot el poble. Està aquí perquè tots en fem ús. Està per promoure idees, aixecar-les i encaminar-les; portaveu tot quant per gràcia o per desgràcia és o deixa d'ésser.

Obrint-nos doncs sense por ni vergonya, manifestant els nostres sentiments per realitzar-nos i identificar-nos millor. Duguem a terme i consolidem uns valors tan essencials. Deixem-nos de fer comèdia i sapiguem, cadascú en la seva mesura, lluitar pels nostres interessos. Obrem lliures de ròssecs, d'hipocresies i repressions i ajudem en quant ens pertoca i prestigi a tots. Aixecam nostra senyera ben alta i esplendorosa.

Facem-ho tot amb claretat i humildat escoltant respectuosament els altres i aconseguirem els nostres programes.

Trobam que es prou important remoure tantes coses que estaven allà, tirades, deixades dintre del calaix del temps, agafar-les, llançar-les i netejar-les de la pols que les obscuria i feia caure en l'oblit.

"Fent Carrerany" convida des d'aquí a justificar postures o malintentes perquè la nostra crítica siga constructiva. És una bona manera d'evitar murmuraments de carrer, que de fet rebaixen tant els qui els

fan com els qui els reben.

Uns aires nous corren pel nostre poble, que són font de noves preocupacions.

Tot sia així per obtenir un poble més sà, més net, més ple de bones i riques motivacions per a la nostra joventud que està en tots els drets de voler-ho i demanar-ho.

Tota aquesta riquesa poc ha de costar com no sigui bona voluntat, perquè no es mesura amb doblers.

Des d'aquestes pàgines volem recolzar la feina tan meritòria que es fa des de l'església, tota empapada del més pur esperit evangèlic per donar al poble una educació religiosa més autèntica. Un ministeri sens dubte del més enriquidor. Se'ns permeti i disculpi aquest esplaiament que ens és molt grat fer.

Tot això, que hem de saber assimilar, ens farà més honorats, més justs i més comunitaris.

Volem intentar obrir possibilitats a la gent jove.

Tot això que hem dit, qui més qui manco ho sap, però pensam que no està de més recordar-ho. El temps i altres herbes ens fan tornar oblidadissos.

Seguim fent "Fent Carrerany", seguim fent collita, seguim fent un gran poble.

Tomeu Monjo

LA LLEI

IRANINA

Una gran polèmica s'ha obert a la premsa, sobre la llei 3/1986, de 29 d'abril de 1986, de Normalització Lingüística, i sobretot quan fa cosa d'un mes el Govern de Madrid presentà al Tribunal Constitucional, recurs d'inconstitucionalitat sobre cinc articles de la citada llei, que per ara queden suspesos. La resta de la llei està ja en vigor. Creim que la llei és vàlida si s'hi posen els mitjans a l'abast per a dur-la a terme. Però per ara les nostres institucions públiques han fet poca cosa per a què vagi envant. FENT CARRERANY, que dins els seus Estatuts té com a fi "Participar activament a la Normalització Lingüística de la Llengua Catalana, pròpia de Mallorca, a tots els nivells" (Art. 5è, b) treballarà per a què la llei assoleixi els seus fins. Per a què tots tengueu aquesta important llei, començam la seva publicació que per la seva llargària estarà dividida en tres números. Mentrestant si la voleu consultar, la teniu a la vostra disposició al nostre local.

Magí Ferriol

DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

I.- Disposicions generals

Presidència del Govern

LLEI 3/1986, DE 29 D'ABRIL DE 1986, DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA.

EL PRESIDENT DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de les Illes Balears ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que s'estableix a l'article 27.2 de l'Estatut d'Autonomia, tenc a bé de promulgar la següent.

LLEI

ESPOSICIÓ DE MOTIUS

Les Illes Balears s'incorporen a l'àrea lingüística catalana amb la conquesta de Mallorca pel Rei Jaume I (1229), Eivissa i Formentera per l'arquebisbe de Tarragona, Guillem de Montgrí (1235), i Menorca pel Rei Alfons el Liberal (1287).

Des d'aleshores, el català és la llengua pròpia de les Illes Balears i ha estat sempre l'instrument amb què els illencs han fet les seves màximes aportacions a la cultura universal, i el vehicle que ha fet possible l'articulació del geni del nostre poble de manera que la seva empremta quedàs marcada de forma inesborrable en el llegat cultural dels pobles d'Occident.

Des del segle XIII, la llengua catalana, al costat del llatí per a certs usos, esdevé la llengua de la cancelleria i la de l'administració en general, així com de la predicació i d'altres activitats públiques i formals; i també és la llengua emprada pel poble com a eina d'intercomunicació social.

Al segle XVIII, els decrets de Nova Planta anul·len els òrgans d'autogovern de la Corona d'Aragó i la llengua catalana comença a sofrir un procés de marginació creixent en els diversos àmbits d'ús públic i formal. Així, el 1768, per una Pragmàtica de Carles III, la llengua catalana és bandejada en la major part de la documentació oficial, civil i eclesiàstica; i diversos textos legals proscriuen, devers la meitat del segle XIX, l'ús de la nostra llengua a l'ensenyament. Al segle XX, a part del breu parèntesi de la Segona República, el català sofreix una marginació encara més accentuada, tant a l'escola com als mitjans de comunicació, i, també, en l'ús oficial i públic en general, que culmina durant la dictadura franquista. Finalment, la generalització dels moderns mitjans de comunicació, sobretot ràdio i televisió, dels quals quedava exclòs el català, ha fet que la nostra llengua arribàs a córrer el perill de desaparició si no es redreçava el rumb.

Així mateix, cal comptar amb l'arribada, en temps recents, d'un nombre considerable d'immigrants d'altres àrees lingüístiques, als quals la nostra societat no ha pogut oferir els instruments que els poguessin facilitar la seva normal integració.

Es així que la nostra llengua, que ha estat i és vehicle d'una cultura universal, es troba, actualment, en una situació de desvalorament. Conseqüències d'aquesta situació són: un excés de barbarismes a la llengua parlada popularment, el desconeixement de les formes d'expressió culta tradicional, la generalització de certs prejudicis lingüístics i diverses actituds d'infravaloració envers el propi idioma.

Amb el restabliment de la democràcia, la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears han establert un marc legal que permet iniciar un procés de recobriment i de promoció de la llengua pròpia de les Illes Balears que pot alleugerir parcialment la situació actual.

La Constitució espanyola, a l'article 3, diu, que "el castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat" la qual "tots els espanyols tenen el deure de conèixer i el dret d'usar", que "les altres llengües espanyoles seran també oficials a les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb els seus estatuts", i que "la riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que ha d'esser objecte d'un respecte i protecció especials".

La Llei Orgànica 2/1983, de 25 de febrer, de l'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears, al seu article 3, estableix que la llengua pròpia de la Comunitat Autònoma és la catalana, cooficial amb la castellana, i assenyalava el dret que tenen tots els ciutadans de conèixer-la i d'usar-la sense que ningú no pugui ésser discriminat per causa de l'idioma.

Per altra banda, l'article 10.21 atribueix a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria de "foment de la cultura, de la investigació i de l'ensenyança de la llengua de la Comunitat Autònoma". I, l'article 14 encomana als poders públics la normalització lingüística, atribueix a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva per a l'ensenyament de la llengua catalana "... en harmonia amb els plans d'estudis estatals..." i assenyalava, de més a més, que "les modalitats insulars de la llengua catalana seran objecte d'estudi i protecció, sense perjudici de la unitat de l'idioma".

El Reial Decret 2193/1979, de 7 de setembre, desenvolupat per l'Ordre Ministerial de 25-X-79, va iniciar el camí per a la incorporació de la llengua i cultura de la Comunitat Autònoma al sistema educatiu de les Illes Balears, durant l'etapa preautonòmica fins a la promulgació de l'Estatut d'Autonomia, l'aprovació del qual dóna per finalitzat el període de provisionalitat quan es constitueix Balears com a Comunitat Autònoma, conforme determina l'article primer de la Llei Orgànica 2/83, de 25 de febrer.

La llengua catalana i la llengua castellana són totes dues llengües oficials de la Comunitat Autònoma, amb el mateix rang, si bé de naturalesa diferent: l'oficialitat de la llengua catalana es basa en un estatut de territorialitat, amb el propòsit de mantenir la primacia de cada llengua en el seu territori històric. L'oficialitat del castellà, establerta per la Constitució a tot l'Estat, es basa en un estatut personal, a fi d'emparar els drets lingüístics dels ciutadans, encara que la seva llengua no sigui la pròpia del territori.

D'acord, doncs, amb aquest marc legal la Comunitat Autònoma té el dret i el deure d'acabar amb la situació d'anormalitat sociolingüística i, es compromet a regular l'ús de la llengua catalana com a llengua pròpia de les Illes Balears, i del castellà com a llengua oficial de tot l'Estat. Es així que haurà de garantir els drets lingüístics i farà possible que tothom coneixi les dues llengües, precisament, per poder fer efectius aquells drets.

També cal comprometre tots els ciutadans de les Illes Balears, qualsevol que sigui la seva llengua habitual, en la salvaguarda i extensió de la llengua catalana, dins una situació social en què tots els ciutadans coneixin les dues llengües i assumeixin la defensa i normalització de la catalana, perquè és un component essencial de la identitat nacional dels pobles de les Illes Balears.

La Comunitat Autònoma té, en suma, com a objectius dur a terme les accions pertinents d'ordre institucional per tal que el català, com a vehicle d'expressió, modern, plurifuncional, clar, flexible i autònom, i com a principal símbol de la nostra identitat com a poble, torni a ésser l'element cohesionador del geni illenc i ocupi el lloc que li correspon en qualitat de llengua pròpia de les Illes Balears. Per això ha d'esser present en els diversos àmbits d'ús oficial de l'administració, dels mitjans de comunicació de masses, de l'escola i de la vida social en general, amb el corresponent respecte a les modalitats lingüístiques pròpies de la tradició literària autòctona, però sense perjudici de la unitat de la llengua catalana.

/// (Continuarà)

COM ENS ANOMENAM

Sense cap intenció de voler ofendre ni tras-tocar a ningú, m'acaba de venir a la memòria un fet i unes paraules que succeïren fa pocs dies, mentres el nostre poble estava en festes.

Aquesta paraula tantes vegades sentida i dita per moltes persones, dirigida a un altre que no fa el que noltros voldríem que fes, o pel fet de pensar o actuar de forma diferent a la d'aquells, "feixista", mereix un breu comentari per part meua, ja que crec que actualment se li poden donar altres significats, a més del seu merament polític.

En un dels viatges que vaig fer a Asturias, uns amics em digueren que en quaranta i pico d'anys de feixisme al nostre país, aquest havia quedat repartit d'aquesta manera: en "feixistes de dretes", "feixistes de centre", i "feixistes d'esquerra".

I el temps m'ho va confirmant cada dia que passa. Així podem veure, que persones que sempre havien criticat l'enxufisme de l'anterior règim; ara aquestes mateixes persones el cerquen o el reben amb el nou règim. Per tant, estan fent el mateix que feien uns altres abans. I a aquestes persones, com els hauríem d'anomenar?.

I aquells que cerquen oportunitats dins la política, encara que sigui canviant-se de

jaqueta o desfressant-se del que no són..., com els hauríem d'anomenar?

I aquelles persones que el seu egoisme i el seu interès, fa que s'oblidin de coses que han dit o fet temps enrera, que canviïn d'opinió i altres vegades inclús de personalitat. I a aquests, com els anomenam?.

I a tots aquells que sempre estan disposats a fer, que les coses dels demés vagin malament, tant si la forma de pensar es d'una part com de l'altre. Com els anomenam?.

I aquells que no saben controlar la quantitat de l'alcohol que beuen i llavors fan i diuen coses, que per ventura no haurien dit ni fet, si haguessin estat en condicions normals; i així mostren la personalitat obscura que duen dedins. Com els anomenam?.

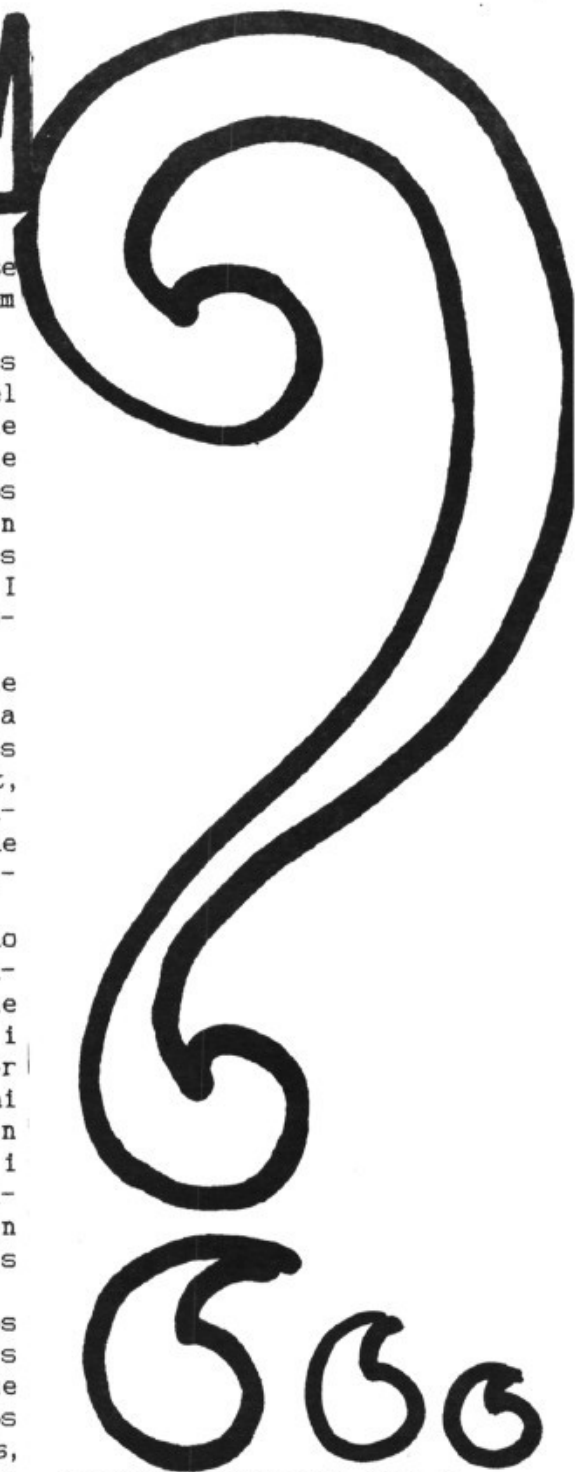
I aquells mateixos que denuncien a altres per fets o motius, que ells mateixos temps enrera, foren iniciadors, promotors, inductors, etc., del que denuncien. Com els hauríem d'anomenar?.

Per tots aquests interrogants i algun altre que per ventura m'hagi oblidat; jo demanaria a aquells que diuen la paraula feixista, en tanta facilitat i freqüència als altres, primer es mirin a ells, que de vegades la seva manera de

pensar no concorda amb la manera d'actuar; que si fixin un poquet més. Jo també ho procuraré.

I per acabar una frase que no és meua, però que crec que hi cau molt bé. Si el que pretenen alguns es ofendre als altres, sàpiguen que "no ofèn aquell qui vol, sino aquell qui pot".

Pere Sureda.

CORREU OBERT

COMENTARI DE LES FESTES DE LA MARE DE DÉU

Un any més han passat ses festes des nostre poble, "Ses festes de la Mare de Déu". A mi m'agradaria dir sa meva opinió de coses que no me varen agradar;

En primer lloc s'amollada de coets per part de membres de s'Ajuntament durant sa celebració d'actes en es programa com varen esser; el Teatre de Teresetes o l'Ofici del dia de la Mare de Déu; me pareix que no eren uns moments molt oportuns,

Per altra banda voldria fer una mica de reflexió a n'aquelles persones que tant disfruten amb allò que diuen "sa festa o guerra des meló". Tant a mi com a tots es veinats que vivim prop de sa plaça, ens toca cada any l'haver de suportar el renou que feis tota sa nit (pensau que hi ha infants petits, persones velles i malalts a qui molesta), però el que és més greu és l'estat lamentable en què deixau ses nostres cases; vidres, persianes, portes empastissades de meló i síndria, Façanes que és impossible fer-les netes i queden amb ses taques per a sempre. Carrers que hem de fer nets al matí ja que no teniu sa delicadesa de fer-los nets vosaltres, Ja que els heu embrutat seria lògic, no?

També són molts els externs que vénen al nostre poble a fer-nos befa i tirar també melons. Jo pregunt: Perquè no els tiren en el seu poble? Serà perquè no els ho deixen? Vos agradaria trobar-vos amb sa vostra casa, façana, portes, carrers empastissats com vosaltres heu fet amb ca nostra?

Aprenguem, per conuiuere millor, el refrany que diu: "El que no vulguis per tu, no ho vulguis per ningú".

Prova de fer-ho l'any que ve davant ca vostra i ja me contestareu si vos ha agradat.

Isabel Mestre

"PÒLISSES DE CINC DUROS"

S'altre dia vaig anar a un Estament Oficial de s'Estat a arreglar uns papers i quan vaig haver acabat, aquests papers duien un apartat per posar una pòlissa de cinc duros, li vaig demanar al funcionari si l'havia de posar; i ell hem va dir que de pòlisses ja no se'n podien posar.

I lo bo va esser quan, uns dies després vaig haver de menester uns papers de s'Ajuntament de Maria. A dits papers m'hi posaren una pòlissa de cinc duros. Després de lo que m'havia passat dies abans, sa meva sorpresa va esser grossa, no pels cinc duros que val sa pòlissa sinó pel fet de que posin una pòlissa si m'havien dit que ja no eren vàlides.

JD ARA DEMAN, si un estament Oficial de S'Estat me diu que ses pòlisses ja no són vàlides, COM ÉS QUE S'AJUNTAMENT DE MARIA LES POSA I LES COBRA?

ANTONI MAS NEGRE.

↑ DEMOGRAFIA ↓

ENS HAN DEIXAT

Antoni Rotger Llull nascut el 19-2-19, morí el passat dia dos de Setembre. Vivia al carrer Antoni Monjo, 2, Tenia 67 anys.

Antonia Carbonell Mas-caró, de 91 anys, nascuda el 30-7-1895, ens el dia 7 de setembre. Vivia al carrer Son Puig, 14.

JA L'HAN FETA

Josep Ferriol Bergas i Margalida Portells Capó, es casaren a l'església de Muro el passat 20 de Setembre.

" VOL DE GAVINA "

Joan has fuit sense dir res
Perquè?, vares pensar, si abans no hem feien cas,
Joan, a ningú hem d'acusar,
tu et vares dicidir,
Amb el sol te'n volgueres anar,
amb ses aigos de la mar,
i ses estrelles et varen acompanyar,
la lluna et va deixar passar,
Els teus amics saben,
els que amb tu pogueren comunicar,
que els teus pensaments
segurs, tots sols podien i volien anar
i segur bé ho degueres pensar
abans de tot sols voler-nos deixar
i el vol voler emprendre
a la llum de la teva llibertat,
Ves-te'n en pau i segur a qualcú veuràs arribar,
Jo et don la meva mà
encara que sé,
que no l'has de mester per al cel arribar,
Encara que aquí el voldriem tornar tenir
el temps per en Joan s'ha acabat
no el volguem més retenir
ningú ho pot canviar,
Tots, de noltros, tenim el dret de comandar,
A pesar de que n'hi ha,
que no ens volen deixar " pensar ",
PEP MORAGUES

LA DEGRADACIÓ DE L'ENTORN NATURAL

La progressiva degradació dels nostres espais naturals és un fet inqüestionable. Nombrosos factors, entre ells una pràctica abusiva en les pastures i en l'extracció de llenya, han agreujat aquest fenomen. Tot i amb això, als darrers anys, la degradació dels espais naturals de les Illes Balears s'ha accentuat d'una forma alarmant, a causa, sobretot, dels incendis forestals i la implantació de residències humanes en els espais més valuosos.

LA DEGRADACIÓ PER LES URBANITZACIONS

La demanda turística en constant augment, l'afany de l'home de ciutat per posar-se en contacte amb la natura, i també -val a dir- els poderosos interessos dels especuladors del sòl, han motivat la construcció massiva de noves urbanitzacions, sovint localitzades a indrets boscosos i molt freqüentment realitzades sense el més mínim control urbanístic.

El resultat no podia ésser altre que una forta degradació dels ecosistemes forestals, la recuperació dels quals és, en la immensa majoria dels casos, quasibé del tot impossible. Indrets que per la seva importància ecològica mai l'home no havia d'haver desequilibrat, foren salvatgement urbanitzats. La consciència ecològica que ha sorgit a les nostres illes és veritablement encoratjadora.

LA DEGRADACIÓ PELS INCENDIS FORESTALS

Els incendis forestals constitueixen, avui en dia, un problema de difícil solució i un perill veritablement temible als països de l'àrea mediterrània.

Les Illes Balears, per mor dels condicionaments climàtics i els tipus de vegetació que acullen, pateixen els greus efectes del foc que, any rera any, destrueix una part important de les ja reduïdes masses forestals il·lenques.

QUÈ ES EL FOC? El foc és el resultat d'una reacció química produïda per la incineració de matèria combustible, essent imprescindible la presència d'oxigen.

Són matèries combustibles el carbó, el paper, el petroli..., i, en general, qualsevol estructura complexa que tingui carbó. Els vegetals, sobretot els llenyosos, presenten igualment una bona combustibilitat, ja que estan formats de cel·lulosa, lignina, resines, etc.; és a dir, de substàncies fàcilment inflamables. Per això, l'home ha emprat la llenya per encaletir-se i per coure els seus aliments des de fa cents i milers d'anys. I per això, també, el bosc es cala foc amb tanta facilitat...

ELS INCENDIS NATURALS

Possiblement d'ençà que hi ha boscos hi ha incendis. Ara bé, també és cert que sense la intervenció directa o indirecta de l'home els incendis forestals serien molt ocasionals. El llamp, amb la concurrència de determinades circumstàncies molt especials, és quasi l'únic element de la naturalesa que pot desencadenar-los. Quan això es produeix, parlem d'incendis naturals.

Hi ha alguns vegetals especialment adaptats per resistir el foc, i, fins i tot, n'hi ha que semblen estar preparats per "provocar-lo". Els pins i les estepes, per citar alguns exemples, són piròfits típics. S'encenen molt bé a causa de les resines inflamables que els impregnen, i les seves llavors tenen una facilitat sorprenent per no cremar-se i rebrotar fàcilment després de l'incendi.

HABITS I NORMES DE PREVENCIÓ

A l'hora de prevenir els incendis forestals convé tenir present una sèrie de normes:

a > No llançar lloques de cigarrets o mistos sense tenir la completa seguretat que són ben apagats.

b > No encendre mai focs, ja siguin per cuinar o per encaletir-se, a zones de pendent, ni on hi hagi branques seques, tronc o arbres a prop, sinó a llocs plans, nets de vegetació. Cal encendre el foc amb pedres a fi d'evitar la propagació per l'acció del vent. I, a més, vigilar-lo constantment.

c > No deixar mai el foc abandonat. Si ens hem d'anar, encara que sigui per un moment, apagar-lo bé amb aigua o terra.

d > Respectar escrupolosament els senyals de prohibició d'encendre foc.

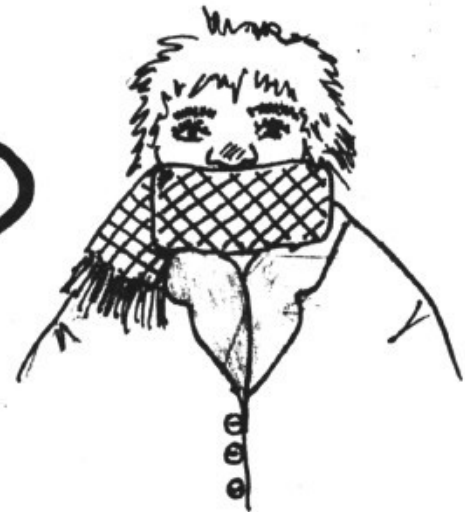
e > No realitzar mai socarrats. Si hi ha pagesos que no poden acceptar aquesta recomanació, almanco que no els facin en dies de vent, ni sense estar segurs de comptar amb ajuda d'altres persones en cas que el foc prengui excessiva força i sigui incontrolable. També cal tenir present que els socarrats han d'acomodar-se a la legislació específica de la zona.

Hauríem de pensar sempre que un foc provocat per la nostra imprudència pot amenaçar greument la vida de molts.

ANTONI MAS NEGRE.

LA SALUT HO ÉS TOT

EL MALALT BRONQUÍTIC

NORMES I CONSELLS

#####

Les normes i consells que aquí s'anomenen són trets d'un manual editat per la Secció de Rehabilitació Cardio-Respiratòria de la Ciutat Sanitària LA PAZ.

- * La causa fonamental del pas a la cronicitat de les malalties del pit és el consum del tabac, per la qual cosa **NO FUMEU, ÉS EL MAJOR PERILL.**
- * Mantenir el pes ideal és molt important, **ALERTA AMB EL MENJAR.** És preferible menjar 4 o 5 vegades al dia i poca quantitat cada vegada. Alerta amb la sal, tindreu que acostumar-vos a menjar fat. L'estrenyiment és perjudicial, no prengueu laxants sense permís del metge, menjau verdures, taronjes i prunes. Beure molta d'aigua sempre sense gas, 1,5 a 2 litres cada dia.
- * Eviteu l'exercici físic immediatament després de les menjades.
- * Deixeu qualsevol activitat o exercici físic si no vos trobeu bé o vos sentiu massa fatigats.
- * Després dels exercicis vos tindreu que trobar bé, mai massa esgotats, penseu que poc a poc ja anireu aguantant més quantitat d'exercici.
- * Dutxar-se demati al aixecar-se, no necessàriament després dels exercicis. L'habitació ha d'estar calenteta i l'aigua teba. Eviteu les dutxes amb aigua freda.
- * Heu de donar un bon passeig tots els dies, sempre que no faci molt de fred, si plou o si són molt humits.
- * Els passeigs en el seu començament seran entre anada i tornada, de mig quilòmetre, anant en bones, i a poc a poc. Cada setmana se pot augmentar el ritme i després la quantitat de quilòmetres.
- * És molt important **LA RESPIRACIÓ**, es té que dur un ritme o cadència, per exemple, durant 2 o 3 passes, agafar aire pel nas (inspirar); al següent pas no respireu, he de retindre dins l'aire, durant les 3, 4 o 5 passes posteriors anireu expulsant l'aire a poc a poc per la boca, procurant forçar el més possible inclús fent força amb els llavis apretats; les 2 passes següents no se torna a respirar i se comença un altre pic el ritme inicial.
- * Si no ha notat cap molèstia, caminant per terreny pla, pot començar qualche rampant.
- * Pot pujar escales, sempre al seu ritme, adequant la respiració, 2 escalons per agafar aire, 3 o 4 per tirar-lo i 1 per descansar de respirar.
- * En l'estiu, alerta al sol, si notau que no vos va bé, aneu a l'ombra però no vos abrigueu molt.
- * La **NATACIÓ** el més adequat dels esports, practiqueu-la sempre que vos siga possible, adequant el ritme de la respiració.
- * Els climes més adequats, són els de poca altitud i litorals molt poc humits.
- * Els **BALNEARIS** d'aigües de sofre són molt bons, els asmàtics poden utilitzar l'inhalador un quart d'hora abans d'entrar-hi.
- * **MAI** s'aficarà dins una **SAUNA** de cap tipus.
- * En l'hivern, anar molt alerta amb la calefacció, posar sempre una ribelleta plana amb aigua, damunt la font de calor, renovant l'aigua cada 2 dies, El grau d'humitat serà entre el 50 al 60 per cent. Aquesta norma és fonamental en el dormitori.
- * En el que es refereix a la calefacció no utilitzeu brasers de carbó ni estufes de butà, a ser possible sempre estufes elèctriques o calefacció central.
- * **La vacunació Antigripal i Anticatarral**, en general sempre són aconsellables, consulteu amb el metge la seva utilització i seguïu estrictament les normes que se vos donen.

CONSULTEU SEMPRE AMB EL VOSTRE METGE SI NOTAU QUALQUE CANVI EN EL VOSTRE ESTAT GENERAL DE SALUT, AIXÍ COM SI CANVIA L'ASPECTE DE LA EXPECTORACIÓ, SI COMENÇA UN PETIT REFREDAMENT, O ES TÉ UN POC DE FEBRE.

J.-L. Corresa .

Història de la Música

CONTEMPORÀNIA.

Des que l'home existeix hi ha hagut música, tota cosa que vibra fa música. I no només hem de pensar amb la que els homes percibim, sinó també amb la música dels àtoms, de les estrelles, la dels animals. Amb això podem veure que la música sona per tot arreu. Pensem ara en aquest segle i en la música humana.

Després de la Segona Guerra Mundial, hi va haver tota una sèrie de canvis que varen afectar la societat d'aquell temps, la música no va quedar enrera i va evolucionar amb la gent. Això donà lloc a l'aparició del Rock'n roll i amb ell la gran figura i mite d'aquest segle, n' Elvis Presley. La seva música, les seves cançons i la seva especial manera de moure's davant el públic, el va convertir en un dels més famosos personatges d'aquest temps. Més endavant sorgiren altres grans músics i cantants que seguiren el seu mateix camí, però amb la personalitat pròpia de cadascun.

Arribats els anys seixanta, quatre joves contaven coses noves amb una nova classe de música, la pop, convertint-se en el grup més famós, envejat i que més gent va atreure cap a

ells, s'anomenaven The Beatles. Juntament amb ells varen aparèixer The Rolling Stones.

Aquest petit resum no podia deixar de banda el que fou uns dels grans moviments d'aquesta segona meitat de segle: els Híppies. Grans cantants com en Bob Dylan i na Joan Baez varen aparèixer amb aquest moviment.

La dècada dels setanta no va esser molt propícia per a la música, però ja entrant a l'actual, la dels vuitanta, hem de dir que molts són els grups i cantants en solitari, que han deixat el seu encant especial dintre de la petita història de la música. Es podria anomenar tant en Michael Jackson, Nina Hagen, Duran Duran o el nostre arxifamós "Juliol Esglésies" i l'anomenada "Movida Madrileña".

Com es pot comprovar hi ha hagut música per a tots els gusts, les preferències són moltes i molt diferents. Però el més bonic i meravellós de tot és que la bellesa i la grandiositat de la música, a pesar del temps i de les modes, mai, per cap motiu no es perdrà.

Antònia Pozo i Jerònia Quetglas.

BULLIT

FESTES DE LA MARE DE DÉU

Positiu:

- El pregó de festes d'En Tomeu Pastor.
- L'Exposició de Tapissos de N'Antònia Mª Garau.
- La Victòria d'En Toni Mulet.
- L'animació del glosat.
- La divertida obra de teatre.
- La participació i organització del IV Torneig de Futbito.
- El programa de festes en Mallorquí.
- L'exposició de flors i plantes.
- El caire festiu del meló.

Negatiu:

- Horari i qualitat de programes infantils.
- La manera d'acabar el glosat.
- El no poder sentir les obres de teatre a la plaça.
- No tancar la plaça al tràfic.
- l'amollada de coets a deshora.
- Actes incompatibles a la mateixa hora.
- El caire brut i verinós del meló.

EXCURSIÓ "PEP MAONÈS"

Dissabte dia 20 de Setembre, més de cent al.lots del nostre poble pogueren disfrutar d'una bona excursió, gràcies a En Pep Maonès, En Tòfol Pastor i un grup de monitores. És d'alabar aquesta feina

de notícies **BULLIT** de notícies * **BULLIT** de notícies *

entusiasta i desinteressada a favor dels nostres fills, sobretot quan és labor indiscriminada. Han col·laborat econòmicament les empreses: Aerpons, Cooperativa Tabyr i La Paduana.

CORRAL

Prest estarà tancat el corral de la rectoria. Així els indiots no podran fer tala en els veïnats.

PLAQUES FLORIDES

Pareix que les plaques que darrerament feu posar l'Ajuntament no són de molt bona qualitat ja que algunes han tret "floridura vermella".

PLAQUES ERRADES

Es pot saber qui és el responsable de què al Comte D'Empúries li hagin adjudicat una "P" que no sap com desferrar-se-la? No és Compte sinó Comte

SUBVENCIÓ CAMPANENT

Ha arribat aprovada de la Conselleria de Cultura al nostre Col·legi Públic, una subvenció de trenta mil pessetes per a compra de material d'acampada, segons petició feta abans de realitzar l'activitat. Amb aquests diners es compraran dues tendes més per a facilitar futures acampades.

GUARDERIA INFANTIL

Fent-se ressò de la nota publicada al nostre número passat de la neces-

sitat que tenien certs pares d'un servei de guarderies, des de dia primer d'octubre funciona aquest servei al nostre poble a un local que, amablement, han cedit les monges franciscanes.

CAMP D'ESPORTS

Segons hem sabut, a la fi, el nostre Consistori ha posat un home que se'n cuidarà de les feines de manteniment del Poliesportiu Municipal. Que sigui per bé de l'esport i per molts d'anys

CAMP DE BASQUET

Quan ja ha començat el curs, la promesa feta per part de l'Ajuntament d'acondicionar la pista de Basquet a la plaça des Mercat, de moment ha quedat amb això: UNA ALTRA PROMESA.

TAQUES A L'ESGLÉSIA

La façana de l'església està molt trista perquè li ha sortit una taca blanca. Ho ha consultat al metge i li ha donat moltes esperances. Li ha dit que amb una petita intervenció, no dolorosa, de picapedrers quedarà com a nova.

VA DE GLOSES

Home, si no vols garrots reposa pinzell i escala; els carrers són de tots, els noms, amb quatre mots els canviaren a la Sala.

PARROQUIA

En dates properes se us anunciaran distints cursos:

- Catequesis per a adults
- Catequesis per a nins fins a 14 o 15 anys.
- Catequesis de Confirmació per a joves de 17, 18, 19, 20 anys...

SANT FRANCESC

Diumenge, dia 5 d'Octubre celebrarem la festivitat de Sant Francesc d'Asís, patró de les monges franciscanes. Ens concentrarem a la missa de les onze i d'allà anirem a casa de les monges per a brufar-ho. La nova comunitat ens convida a tots.

SOLFEIG

A la parròquia es donaran classes de Solfeig i Piano. Pot haver-hi genis musicals al nostre poble i és necessari desenrotllar-los. Al final de Curs es podran presentar al Conservatori. Les classes seran en dissabte.

ESPLAI

Pareix que es fundarà a Maria un grup d'Esplai dependent del G.D.E.M., grups d'esplai de Mallorca. Per això segurament es realitzarà un curs per a formar monitors.

FC.

L'INRACCIO

Els ulls incrèduls d'una gran majoria de gent, els quals varen presènciar durant dos mesos el IV TORNEIG DE FUTBITO, que enguany va esser organitzat per l'ASSOCIACIÓ "FENT CARRERANY", encara tenen gravades unes imatges difícils d'oblidar.

Un poble com el nostre, que més d'una vegada ha estat el "Hazmerreir" de tota l'illa, ha donat una lliçó de quan: l'esforç, l'ajuda mútua i la col.laboració de tots se junta, no tenim res que desitjar dels altres pobles.

Aquest IV Torneig, passarà a la història com el torneig fet i duit a bon terme gràcies a la bona voluntat de tots.

Mai s'havia vist una festa tan emotiva i fraternal com la realitzada el passat 6 de setembre.

La bauxa, l'alegria, l'esportivitat..., marquen una jornada històrica on la gran col.laboració de: S'Ajuntament, Sa Nostra, Banca March, La Caixa, Societat de Caçadors "Sa Guàtlera",

Casino "17 Gener" (Ciutadella), S'Estiu 82, Ca's Xigale, Forn Ca'n Terès (Ciutat), Prodiecu, donant uns trofeus i medalles commemoratives per a tots els participants. Ademés el Consell Insular de Mallorca patrocinà una berenada a on va estar convidat tot el poble.

La polèmica marcà unes decisions, que varen prendre els representants dels diferents equips (10), en la reunió preparatòria del passat 1 de juliol, a on decidiren realitzar una lliga a una volta, i els vuit primers es classificarien per a la fase final (sistema eliminatòries).

Dita decisió es va dur a terme, malgrat que al final l'equip de Can Tomeu-Ferreria Matlet, fos el gran perjudicat, degut a què es proclamà campió de grup, sense conèixer la derrota i al final quedàs eliminat a les semifinals. La tristesa va créixer dins aquest equip, que espor-

tivament va reconèixer la seva derrota malgrat que meresques un lloc més endavant que el que va obtenir (quart).

Cas Xigale-Supermercat Can Pedro, va esser el subcampió, per mèrits propis i enganant a més d'un.

Fadrins de Son Serra (tercers), equip basat amb el gran joc de dos jugadors: Pere Mas, i Xavier Cutilles (millor jugador del torneig), realitzaren un gran torneig.

Billard Charly (cinquè), joc preciosista i d'una gran qualitat tècnica, inexpresiblement no arribaren a la gran final.

Ses Bèsties des Xivarri, la duresa, la conjunció i la joventut no va bastar. La sort no els acompanyà.

Fonhisa (setè), la gran decepció, al no poder comptar en tots els seus efectius.

Es Beis, S'Albufera-Dino's i bollochknudos, mers comparses, realitzaren una lluita molt particular a on el

EL FUTBIT

de l'ESTIU

guanyador va esser Es Beis.

Finalment el Gran campió S'ESTIU 82, per tercer any consecutiu. La tècnica, l'amor propi, l'esperit de lluita i recordant sempre que l'equip campió és aquell que guanya el darrer partit. Enguany ho va tenir molt difícil, només un gol de diferència lograt dins la pròrroga, va indicar que aquest va esser el torneig més competitiu i emocionant de tota la història. El campió i tots els altres participants, més de 120, han de sentir-se orgullosos d'haver participat en aquest Torneig! Enhorabona a tots!

ENRIC POZO MAS

QUADRE D'HONOR

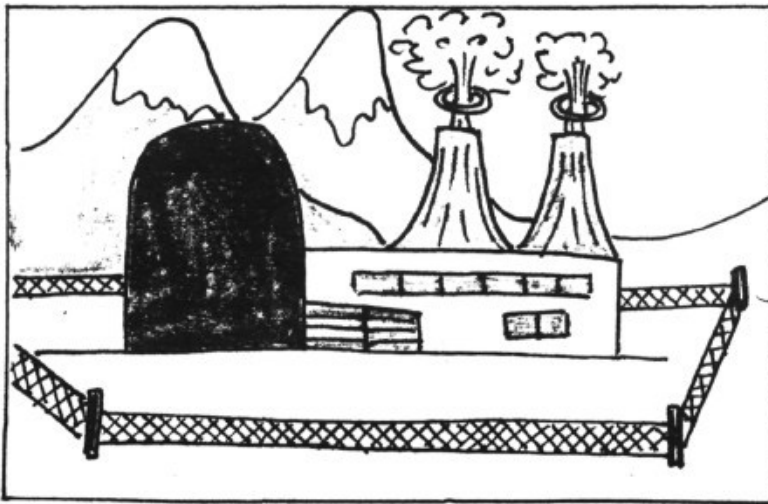
CLASSIFICACIÓ FINAL

- CAMPÍO.... S'Estiu 82
- 2..... Ca's Xigale-Supermercat Can Pedro.
- 3..... Fadrins de Son Serra.
- 4..... Ferreria Matlet-Can Tomeu
- 5..... Billard Charly.
- 6..... Ses Bèsties des Xivarri.
- 7..... Fonthisa
- 8..... Es Beis.
- 9..... S'Albufera Dino's.
- 10..... The Bollocknudos.

DISTINCIONS ESPECIALS

- Millor jugador del torneig.... Xavier Cutilles
Fadrins Son Serra
- Millor àrbitre..... Jaume Morro
S' Estiu 82
- Màxim golejador del torneig.... Toni Moragues
S' Estiu 82
- Equip menys golejat..... Billard Charly.
- Equip més esportista..... Ferreria Matlet-
Csa'n Tomeu.

LES CENTRALS NUCLEARS

Els qui vàreu treballar en l'evolució de l'home, ja vàreu veure els resultats. Cap espècie animal ha conegut un ritme evolutiu similar al sofert per l'home. Alliberades de la marxa les extremitats superiors, les mans esdevingueren eines. Poderoses eines creadores de cultura, dirigides per un centre cada cop més

complex i voluminós: el cervell.

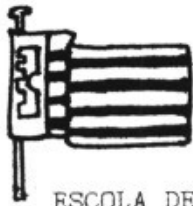
Des de les primeres pedres tallades a una moderna CENTRAL NUCLEAR, hi ha un llarg camí empedrat de vida i mort. En l'afany de penetrar en els íntims secrets de la matèria, l'home ha desencadenat forces que, ben canalitzades, poden contribuir al seu desenvolupament integral futur,

però que també, sota determinades condicions, poden posar en perill la vida sobre el planeta TERRA.

Un tema d'actualitat, per la incidència que tots recordam, "CHERNOBYL" ens emplaça a una revisió crítica del problema:

¿CENTRALS NUCLEARS "SI", CENTRALS NUCLEARS "NO" ?

MIQUEL OLIVER MAS

ESCOLA DE CATALÀ

A càrrec d'En Magí Ferriol.

A partir del mes d'Octubre, els dimarts de 6'30 a 8.

INSCRIPCIÓ: Al local de l'Associació FENT CARRERANY.

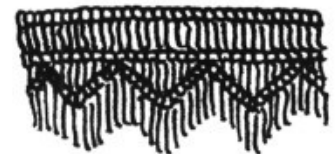
QUOTA: 500 pessetes (Gratuïta pels socis).

ORGANITZA FENT CARRERANY

VOLEM TENIR UNA COMPANYIA DE TEATRE

Tenim ganes de fer coses, de trullar una mica, de fer i desfer, tenim ganes de formar una companyia de teatre. Què no vos agrada això de fer comèdia? És igual, podeu formar part del grup igualment, perquè hi ha molta gent que fa feina darrera l'escenari: per a la decoració, vestuari,... i a més, també tenim ganes de fer un taller de màscares. Així que hi pot venir tothom, joves, vells i nins. ELS INTERESSATS QUE VAGIN A XERRAR AMB EN MIQUEL MOREY, N'ANTONIA POZO O BE AMB NA JERONIA QUETGLAS, Abans de què acabi aquest any ja ho tndrem en marxa. Au idò.

CURS DE MACRAMÉ

A càrrec de N'Antònia Ma Garau.

A partir del mes d'Octubre, els dijous de 6'30 a 8'30 .

INSCRIPCIÓ: Als locals de l'associació FENT CARRERANY.

QUOTA: 1000 pessetes (Gratuïta pels socis)

ORGANITZA FENT CARRERANY